

Zarandul

ORGAN INDEPENDENT — CULTURAL, ECONOMIC ȘI DE INFORMAȚII — DIN VALEA CRIȘULUI ALB

APARE SUB CONDUCEREA UNUI COMITET
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
BRADABONAMENTE: 100 lei anual, 6 luni 60 lei
Instituțiuni și bănci 150 lei
Muncitorii minierii și muncitorii agricultori 50 lei

APARE ÎN FIECARE JOI

Redactor responsabil: G. E. CAMBER

Comemorarea revoluției lui Horia

Un patriot (pentruce anonim?) se arată îngrijorat, în „Gazeta Hunedoarei”, că noi de aici nu ne gândim să ridicăm un monument și la Deva, la 150 de ani dela revoluțiunea lui Horia. Și ne citează câte-va pagini din cartea lui Nic. Densușian.

Ridicăm 9 monumente în Zarand și în Deva nimic...

Ne pare foarte rău, că îngrijoratul patriot, aci la 40 Km. de noi nici acum, când abia câteva zile ne despart de termenele memorabilului eveniment, nu s'a informat de lucrarea noastră.

Iată-o aci în rezumat.

Profesorii liceului din Brad în conferința lor din 1 Nov. 1932 s'au constituit într'un comitet restrâns pentru inițierea sărbătorilor revoluției lui Horia, în Zarand. Pentru a câștiga timp am cerut oferte de troițe, pe cari să fixăm evenimentele, — dela școalele de arte și meserii din Zlatna, Baia de Criș și Deva. N'am primit decât din Zlatna și Baia de Criș. Am aflat cea mai corespunzătoare pe cea din Zlatna, de piatră. Am și încheiat un contract cu direcțiunea acestei școli, cu data de 28 Oct. 1932.

Tot atunci am hotărât să rugăm pe dl. prof. universitar dr. I. Lupaș, de istoria națională, să scrie o monografie a revoluțiunii lui Horia, promițându-i tot sprijinul.

Pentru adunarea de fonduri și c. pe ziua de 6 Iulie 1933 am convocat pe toți intelectualii din Zarand la ședința de constituire a comitetului pentru organizarea comemorării evenimentelor dela 1784, de aici dela noi.

Despre lucrarea noastră am raportat I. P. Sf. sale Metropolitului Ardealului, care a luat cu plăcere act de inițiativa noastră, dându-ne câte-va prețioase indicațiuni. Am raportat Comitetului Central al „Astrei”, pentru a atrage atențiunea despărțămintelor sale Deva, Abrud, și Alba-Iulia ș. c. și a trimis o circulară despărțămintelor (sub Nr. 3678 1932.) Comitetul central cu data de 26 Nov. 1932 a luat act cu mulțumită.

Mai mult: am comunicat și direct despărțămintelor programul nostru.

Pentru fondurile necesare fiecare profesor al liceului a dat câte 500 lei, funcționarii soc. „Mica” câte 5% din salariul lunar, iar minierii câte 30 de lei. De asemenea și intelectualii din ținut. Numele lor s'a publicat în „Zarandul”. Publicarea va continua, după cum își vor achita cotizațiile.

Am cerut ajutoare dela prefecturile județelor Arad și Hunedoara. Până azi n'am primit nimic.

Cu toate că nu dispunem încă de toate sumele necesare lucrărilor angajate, — n'am stat pe loc și continuăm.

Școala din Zlatna ne face nouă troițe, iar dl. prof. Radu-Moga a făcut un bust admirabil lui Crișan, care în zilele acestea va fi turnat în bronz și se va așeza în fața liceului.

Postamentele pentru aceste monumente sunt terminate în Buceș, Mihăleni, în parte în Crișcior, iar celelalte și anume la Curechiu, Mesteacăn, Ribița, Vâlșoara, Halmagiu, Iosaș și Brad se lucrează cu zor. Troițele din Buceș, Mihăleni, Mesteacăn, Ribița, Vâlșoara și Iosaș sunt transportate în comunele respective, restul în zilele acestea.

Lângă troița din Buceș sa amenajat frumos o fântână, pe care se va scrie: „Paus lui Horia, Crișan și Butean”.

Istoria revoluțiunii lui Horia, scrisă cu talentul binecunoscut al dlui Dr. I. Lupaș, cu clișee minunate e sub tipar la „Astra”, în Cluj. Sperăm, că va apărea pe 1 Nov. a. c.

De 2 ani ne frământăm, să executăm programul, ce ne-am făcut pentru ținutul Zarandului, și totuși nu sunt tem gata pe termenul de 1 Nov. — începutul revoluției dela 1784, — când speram că începem festivitățile. Lucrările fiind în totul lor, nu putem fixa încă termenul pentru serbări.

Frații noștri de la Deva deci să nu ne ei în nume de rău, dacă n'am putut să ne îngrijim de monumente și acolo.

Mișcarea noastră a fost sulevată din când în când și în foaia locală „Zarandul”. Ea a fost sintetizată atât de minunat de talentatul scriitor Pr. Ilarion Felea, fiul ținutului și al liceului din Brad, sub titlul Troițele Zarandului, publicat în No. 13 și 19, Aprilie a. c. al Zarandului, din care frații noștri dela Gazeta Hunedoarei se pot informa atât de bine.

Dr. IOAN RADU

Președintele Comitetului pentru comemorarea revol. lui Horia în Zarand

Asasinarea regelui Alexandru al Jugoslaviei și a lui Barthou.

Un foc de armă a unui demement a răpus Marți — în Marsilia, pe cei mai buni prieteni ai țării noastre, pe cei mai vajnici luptători pentru menținerea păcii, pe Regele Alexandru, al Jugoslaviei și pe ministrul de externe al Franței: Barthou.

Iată cum s'a întâmplat:

Regele Alexandru, după vizita oficială făcută regelui Bulgariei, a plecat la Paris, cu vaporul. La Marsilia, unde a debarcat, a fost întâmpinat de ministrul de externe al Franței, Barthou, și de un număr foarte mare — de vreo 20.000 de cetățeni Francezi, cari veniseră să primească așa cum se cuvine pe regele vecinilor noștri.

Mașina, în care era regele și Barthou — mergea încet, spre primăria orașului când, deodată se desprinde din mulțime un domn înalt, elegant și c'o repeziune uimitoare sare pe scara mașinei și trage...

Ofițerii au sărit să apere pe soțul Jugoslaviei, dar a fost prea târziu. Gloanțele netrebnicului de croat au lovit în plin. Mulțimea turbată de mânie fără altă judecată, l'a linșat.

Criminalul făcea parte dintr'o societate secretă teroristă.

Moartea regelui Alexandru și a lui Barthou a stârnit o emoție extraordinară la București, cât și în celelalte capitale de țări.

Guvernul român a hotărât doliu național de o lună.

Știri din Zarand

— Președinte al Ligei antirevizioniste din Zarand a fost numit, din partea Centrului, d. I. Gh. ș. a., dir. bănci „Crișana” din Brad.

Numirea d. Ghișă în fruntea acestei instituțiuni, atât de necesară pentru timpurile de astăzi, este cea mai bună cheazășie, că Liga antirevizionistă, își va atinge scopul pentru care este creată.

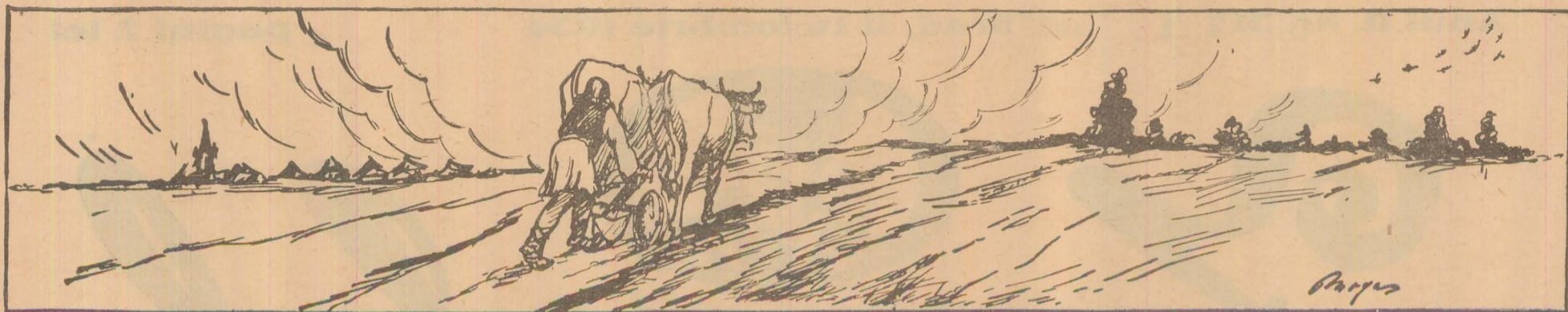
— D. Titulescu a preluat departamentul externelor.

— În comuna Zdrapți s'au ivit, printre locuitorii comunei, mai multe cazuri de scarlatină.

Din această cauză armata, care cu ocazia manevrelor de toamnă cantona în acea comună, la intervenția medicului militar, a părăsit comuna, stabilindu-se la Baia de Criș.

— Clopotnița bisericei ort. din Brad este pe sfârșite.

Clopoțele deja sunt așezate.

— DE-ALE PLUGĂRIEI —

Creșterea pasărilor de curte Știri de tot felul

La noi în țară sunt multe bogății ce se pierd, din cauze nepricepării noastre. Am amintit altădată, în acest loc că noi cumpărăm coaje de stejar din Germania și mere din America. Intr'o prețioasă revistă, „Agricultura Nouă“, care apare la Cluj, sub conducerea unui pumn de inimoși și vrednici cărturări plugari, dl. N. Gheorghiu ne atrage luarea aminte asupra unei alte bogății ce se pierde. Este vorba despre florile din care se face parfumul. Firea ne-a hărăzit cu cele mai frumos miro-sitoare flori și totuși noi cumpărăm parfumurile foarte scump, dela străini. E bine să știm, că pentru un vagon de parfum dăm în schimb cam 30 vagoane de grâu.

O bogăție pe care noi nici un bănuim cât este de mare, este creșterea pasărilor din curte. Puțini dintre cetitorii noștri știu că, de pildă în Statele Unite (America), valoarea ouălor întrece cu multe milioane de lei valoarea viteilor; întrece și valoarea grăului, ba chiar și a pometurilor. Cu alte cuvinte, dacă s'ar vinde toate ouăle din America dintr'un an și tot grăul din acelaș an, Americanii ar căpăta mai mult pe ouă decât pe grâu. Tot așa s'ar întâmpla și cu boii și cu fructele.

Alte țări au înțeles de mult ce nesecat izvor de bogăție este creșterea pasărilor. De pildă Belgia, o țărișoară mică cât o provincie de-a noastră, cumpăra înainte de război ouă din alte țări. Astăzi ea își face din creșterea pasărilor un venit de 10 miliarde lei. Citiți bine 10 miliarde! Asta vine mai mult decât prețul aurului, ce-l avem noi la Banca Națională.

O altă țară este Danemarca. Acolo, acum 60 de ani, nu se îngrijea nimeni de creșterea pasărilor de curte. Au fost însă oameni, cari și-au dat seama, că acest izvor de bogăție nu trebuie lăsat în părăginit. Intre aceștia trebuie să amintim în rândul dintâi pe M. S. Regina Danemarcei, care din 1912 este președinta unei societăți mari de creșterea pasărilor. E o societate mult mai mare decum este la noi „Mica“. În șasăzeci de ani Danezii și-au sporit de 128 de ori exportul ouălor. Ei exportă cam 1 miliard de ouă pe an. Noi când am exportat mai mult,

am vândut 160.000.000 bucăți și cât e de mică Danemarca față de țara noastră!

Deși la noi creșterea pasărilor se face ca și acum o mie de ani, totuși avem vre-o 40 de milioane pasări, cari au valoare de 3 miliarde lei și produc (dau) un venit pe an de 4 miliarde lei. Venitul acesta ar putea fi cel puțin întreit sau împătrit, dacă nu înzecit. Dar noi nu ne ocupăm decât prea puțin cu acest lucru. Să nu mint, se ocupă și la noi mulți, dar aceștia fie că sunt băștinași de alt neam, fie că sunt străini cari vin să capete o pâine la noi în țară, fiindcă în țara lor n'o pot găsi. După câțiva ani se îmfoaie ca lipitorile, când dau de sânge cald. Am cunoscut un englez, care are o crescătorie de găini pe vre-o două jugure de loc, care are mașină (automobil) cumpărată din agoniseala făcută de pe urma creșterii găinilor. Dintre slujbașii cinstiți ai statului nici cei mai bine plătiți, ca generalii și profesorii dela Universitate, nu-și pot ține mașină. Noi, Românii nu putem face lucrul aceasta, fiindcă ne lipsește priceperea. Sfânta Pricepere! E adevărat că în alte țări creșterea pasărilor se învață la Universitate, cum se învață de pildă la noi avocatura. Sunt în America universități în care 4 anii nu se învață altceva decât creșterea pasărilor. Câți studenți români s'ar duce la o astfel de universitate, dacă ar fi și la noi măcar una? Eu bănuiesc, că foarte puțini.

În vremea din urmă s'a pornit și la noi pe calea cea mai bună. La București s'a făcut o crescătorie de pasări, de unde se vor împărți în toată țara cocoși și găini de prăsilă. E vorba despre crescătoria Uniunii Camerelor de Agricultură. Cei de sus au pornit cu gând curat la faptă românească și plugărească. Noi, plugarii, v'a trebui să le urmăm pildele și sfaturile spre binele și fericirea noastră și a țării.

Prof. MARTIN IOAN

(Va urma)

**VĂ RUGĂM
A ACHITA
ABONAMENTUL**

— Ziarele din Capitală anunță că, săptămâna viitoare, vor începe concedierile de funcționari ai statului, numiți ilegal. Funcționarii concediați vor primi gratificații. Dar cât? Nu se știe. Vor fi concediați și minoritarii cari n'au reușit la examenul de limba română, ținut luna trecută.

— Academia Română a comemorat în 5 Oct. c. într'o ședință festivă, pe regretații oameni de știință: Bogdan-Duică și Gh. Bals.

— D. Titulescu, după cum anunță ziarul Dimineața, va intra în noul guvern Tătărescu.

— Palatul regal istoric din Versailles a fost distrus de un incendiu. Pagubele sunt foarte mari.

— Cu data de 6 Oct. c. intră în vigoare noul mers al trenurilor de călători, pentru sezonul de iarnă, care e valabil până la 1 Mai 1935.

— În Spania, țara neconținutelor certuri interne, s'a deslănțuit o nouă grevă generală în ținutul Catalonia. S'au produs încăerări între polițiști și greviști. Poliția a arestat 200 de persoane.

— Ministerul Agriculturii a acordat județului nostru 500.000 lei, pentru a cumpăra fructele ce ar fi puse pe piață spre vânzare, cu scopul de a ridica prețul la aceste produse. Fructele cumpărate vor fi transportate la București.

— D. Iuliu Maniu e bolnav de câteva zile la Bădăcin. Fostul primministru suferă de pleurită.

Nu e reclamă! E un adevăr!

O noutate senzațională, încălzirea cu sobe de teracotă

Cu acest nou sistem de sobe de teracotă, cu o cantitate de 10 kg. lemne, se face o încălzire suficientă pentru 24 ore.

Încălzirea se face repede și căldura se menține!

Acest sistem l'am învățat în străinătate și se poate aplica sigur chiar și la sobele vechi de teracotă.

Livrez, adică montez, în orice dimensiuni, culori și forme, sobe de teracotă, mașini de gătit, sobe șemeneuri, învelirea pereților cu plăci de fayance alb sau în orice culoare.

CU PREȚURILE CELE MAI EFTINE.

Primesc sobe de teracotă vechi pentru a le edifica din nou, a le transforma în altă formă, le pot mări, precum și repara.

Pentru noul sistem arătat mai sus, garantez.

În așteptarea comenzilor On. public semnez
Cu toată stima:

Ignatie Vértes
maestru de sobe.

8
Petroșeni, Str. A. Vlaicu Nr. 7.

Brașovul

Nu e în tot Ardealul un oraș mai mare și mai bogat de cât Brașovul. E așezat pe șesul cu același nume, în partea de miazăzi-răsărit, nu departe de culmele cele mai înalte ale munților Carpați. E zidit de multe veacuri la poalele munților Țării-Bârsei într'o vale strâmtă și prelungă.

Ți-e mai mare dragul, când vezi acest oraș cu mulțimea lui de case spațioase și curate, în mare parte acoperite cu țiglă, cu obloanele lor verzi, cu stradele lui îngrijite și largi, cu resturile lui de cetăți și de ziduri din alte timpuri, cu turnurile lui de oraș co-

mercial, frumoasele sale locuri de preumblare, tramvaiele lui până mai ieri cu aburi, cu un mers foarte hotărât, grădinele sale desfătătoare, resfirate pe coastele dealurilor din preajmă.

Ca într'o panoramă se arată vederii uimitoare orașul, din vârful Tâmpii, un picior de munte înalt de 400 metri și acoperit cu o pădure deasă. Cine s'a urcat pe Tâmpa, nu va uita să spună că în vârful acestui munte, unde ajungi pe un drum șerpuit, bine îngrijit, Ungurii — stăpânitorii de ieri ai Ardealului — au așezat, — astăzi prăbușit de Români, statuia domnului maghiar Árpád, de o înălțime uriașă. De acolo de sus, privirea curioasă și cercetătoare a călătorului vede instinsul șes al

Brașovului, al celor Trei-Scaune, precum și piscurile ascuțite ale munților din împrejurimii.

Brașovul are patru părți și anume: Cetatea, care e înconjurată cu ziduri; Brașovul vechiu, Scheiul și Blumena, locuite de Sași și de Români. Populația orașului se urcă la 40.000 pe suflete.

Pe străzile cele mai lungi ale Brașovului merg tramvaie electrice. Ele micșorează ca prin farmec depărtarea și înlesnesc comunicarea cu deosebitele părți ale orașului, cu gările și cu incântătoarele împrejurimii.

Vorbind acum de clădirile cele mai mari și mai demne de văzut, amintim.

Catedrala luterană, biserica săsească,

Impresii și Constatări.

Liceul „Avram Iancu“

S'au împlinit 85 de ani, de când, aici în inima Zarandului, la chemarea unui Apel semnat de un comitet de inițiativă, în frunte cu mitropolitul Ardealului Andrei baron de Șaguna și tribunul Frâncu, pentru înființarea unui gimnaziu român; tot ceea ce românismul și biserica ortodoxă ardeleană avea mai select și mai reprezentativ și-au deschis baierle inimii și ale pungei și au înființat liceul, care a făcut și face cinste, ca instituție de cultură, ținutului nostru: Zarandul.

Deși — sub era maghiară — liceul a luptat cu greutate nemaipomenit de mare, iar profesorii, care formează sufletul unei școli, erau prost plătiți și de multe ori șicanați, pt. sentimentele lor românești, totuși nu s'au dat înlături dela orice sacrificiu, pregătind zi cu zi, an cu an, sufletul generațiilor de tineri — conducători de azi și mâine a scumpei noastre patrii.

Găsesse că dacă cineva dintre profesori are mai mult dreptul la atențiunea și recunoștința noastră, aceia sunt foști profesori ai gimnaziului din Brad.

Refuzând orice avantajii materiale, în țara unde lichelele maghiarofile uzureau de bine, profesorii din Brad, modești, trăiau numai pentru ai săi, fiind convinși că aduc prin munca lor cel mai real serviciu neamului său: ridicarea prin cultură a obijduțului de român.

Munca stăruitoare, munca constructivă a înaintașilor — e continuată și astăzi cu aceeași asiduitate în liceul „Avram Iancu“.

Nu este în afirmația noastră o intenție de laudă și nici de amăgire.

Faptele verifică...

În această privință rezultatul examenului de bacalaureat din anul trecut și din anul acesta este destul de edificator.

Extras, tabloul de mai jos, din catalogul oficial al Comisiei de bacalaureat din Deva, se poate vedea nivelul intelectual al elevilor din liceul „Avram Iancu“.

Examenul de bacalaureat Ses. Sept. 1934 în fața Comisiei Deva

	s'au p.ez.	Resp.	Ad.	Proc.
Dela liceul de stat Orăștie	9 cand.	3	6	66.70
" " " Petroșeni	11 "	5	6	54.5 "
" " " Alba Iulia	18 "	7	11	61.1 "
" " " fete Alba Iulia	7 "	3	4	57.1 "
" " " unguresc Alba Iulia	18 "	17	1	5.6 "
" " " ort. rom. A.-Iancu Brad	10 "	3	7	70 "
Dela liceul de stat Deva	15 "	9	6	40 "

Rezultate asemănătoare a obținut și în 1933 când din 22 candidați 21 au fost declarați bacalaureați și în Iunie 1934 când din 6 candidați au fost declarați bacalaureați 5.

Noi, locuitorii Zarandului, trimitem mulțumirile noastre corpului profesoral și directorului liceului, cu ocazia acestei constatări, făcându-le totodată urări de necontenit progres.

Moldova, intervenind totodată și la Poarta otomană, ca să nu dea adăpost nici unui refugiat din Ungaria sau Transilvania.

În timpul aceasta vicecolonelul Kray fu informat, că Horia și Cloșca se află asemeni prin munți, chemă la dânsul pe pădurarul Antonie Meltzer, și-l întrebă, că pe ce căi ar putea ajunge în munți mai ușor pentru a putea încunjuera pe căpitani. Meltzer îi spuse că încunjurarea lor în păduri așa mari este o imposibilitate mai ales, că zăpada încă este foarte mare, propuse vicecolonelului Kray, că priăderea lor, mai ușor se poate face prin oameni cunoscuți, adică prin gornici. Kray primi propunerea lui Meltzer și chemă îndată la el pe 7 țărani din Râul Mare, cărora e luse în vedere premiul de 300 galbeni acordat de împăratul pentru prinderea fiecărui căpitan.

Acești 7 țărani se întruniră la 25 Decembrie în comuna Arada unde se sfătuiră asupra executării planului, plecând apoi prin munți. Ei umblară două zile fără însă să aibe vre-un rezultat. A treia zi însă în calea lor prin munți aflară prin zăpada urme proaspete. Se luară după aceste urme, și nu departe prinseră pe Cristea Nicula, un păzitor de a lui Horia și Cloșca. Pe acesta îl siliră să le arate unde se află ascunși căpitani. După ce aflară ascunzișul lor, patru dintre gornici, cari aveau puști plecară spre colibă. Horia îndată ce-i văzu, îi întrebă „că umblă după vânat“. Ei răspunseră, că da. Și cum era ger îi invită să șadă lângă foc să se încălzească. Doi dintre aceșii țărani se așezară lângă Horia iar doi lângă Cloșca.

(Continuare în pag. 4-a.)

Manevrele regale încep la 16 Octombrie

Programul manevrelor de toamnă a fost definitiv întocmit.

Manevrele vor începe la 16 Oct. și vor dura până la 25 Oct. c., și se vor desfășura în Transilvania. Se crede că vor asista la manevre, pe lângă atașii militari streini aflați la noi și delegați din armatele polonă, cehă și iugoslavă.

Peste câteva zile vor începe deplasările de trupe în zona de concentrare, în care scop căile ferate au luat măsurile necesare.

Manevrele se vor încheia printr'o mare revistă militară.

Cu ocazia acestor manevre se va urmări pe departe școala comandanților de unități de toate treptele și pe de alta, șefii erarhici vor avea ocazia să vadă cunoștințele comandanților în subordine aplicate într'o situație cât mai apropiată de război.

Contra alcoolismului
Scrisori către muncitori

Să vă spun drept, mi se rupe inima, când văd pe câte vreun sătean beat. Ce urât e să fii beat; nu numai vouă vă cade urât, dar tuturor oamenilor. Câte rele nu aduce beția!...

Acele sînt multe, dar le vom lua aci pe cele mai de căpetenie. Te sărăcesc și la cap și la pungă. Căci omul cu cât bea mai mult, cu atât se tîmpește mai mult, începe să uite... și apoi devine și sărac, lipit pămîntului. Și vai de lume să fii în așa stare, și să mai ai pe lângă tine și vre-o cinci sau șase guri, cari așteaptă de mâncare. Ia uități-vă și voi după un om beat. Ce trist tablou la vedere! Il vezi d'abea mergînd, se împleticește, aproape să cadă... injură, lovește și e baljocura lumii. De câte ori n'ați auzit: Auzi fa Ileano, pe Radu al Stîncei îl aduseră beat mort, cîcă fu la cărciumă și bău, bău, până ce căzu sub masă. Uf! Ce rușine... și se mai zice că omul e făcut după chipul și asemanarea lui Dumnezeu. Curios de tot.

Apoi la un bețiv îi vei vedea casa goală, pentru că fiind prins de patima beției e nevoit să vîndă din casă tot ce să-și satisfacă cu banii luați patima sa nerușinată. Vei vedea pe nevastă-sa, dacă din păcate o are, plină de vînatăi, din cauză că bărbatul său când vine o bate, — bine înțeles el nu știe ce face — o vezi galbenă, istovită și fără nici un strop de lapte pentru copilul dela țată. După ce o bate, se culcă și la sculare singur se miră de prostiile, pe cari le-a făcut în ajun. Și apoi să ne închipuim că moare. Câtă nefericire nu lasă în urma sa, mai cu seamă dacă e însurat. Lasă o nevastă și o droaie de copii; toți nefericiți, datori vînduți la cărciumar, așa că toți rămân pe drumuri.

Patima beției e o boală care a secerat multă lume, e o patimă care sbuciumă nu numai țara noastră, dar și cealaltă multe țări din lume. Cred că n'ați convins întru câteva, iubii muncitori, de răul ce ni-l aduce alcoolismul.

DE LA OLI

Revoluția lui Horia Cloșca și Crișan
— Românii din Munții Abrudului —
Prinderea căpitanilor

(Continuare)

de: Const. Tisu

Știm din cele relatate mai înainte că Revoluția lui Horia încetă pela mijlocul lunii Decembrie 1784; când Horia și Cloșca să retraseră în pădurea Sorăcet, de pe hotarul comuncii Albac. Aici căpitani își făcură o colibă din crengi, unde se adăpostiră, și unde așteptau

sosirea primăverii ca să poată din nou începe revoluția.

Pentru prinderea lor se luară dispoziții pretutindeni. Cancelaria aulică din Viena ordonă guvernului din Transilvania, ca să păzească toate pasurile dinspre Muntenia și

asezată în piața cea mai mare din Cetate, e zidită din pietre cu fața pătrată. În năuntru ei se vede un altar măiestrit lucrat și o orgă foarte mare, cu sunete puternice. Clădirea e făcută de către moșteni Români aduși din Bulgaria, sînt acum vreo 480 de ani, I se mai zice și biserica Neagră, fiindcă un foc, care a mistuit orașul la 1689, i-a înegrit și ei zidurile. Tot în cetate se află și marea clădire a Căzărni de infanterie.

În Scheni se află vechia biserică sft. Nicolae, rezidată cu banii iubitorului de Dumnezeu, Domnul Neagoie Basarab. Acestei biserici i s'au dăruit pe vremuri, mai multe moșii de către Domnii Români și cu banii ce statul

nostru i-a dat în schimbul luării moșiilor se întrețin mai multe școli românești. Acestea sînt: un liceu, o școală comercială, una reală și o școală primară, așezate în clădiri anume construite.

În Brașovul vechiu se vede marele edificiu al căzărni de cavalerie; iar pe dealul de miazănoapte, privitorul observă o măreață fortăreață, de care se povestesc multe. Frumusețea și pozițiunea orașului, mulțimea locurilor de preumblare, aerul sănătos și răcoritor atrag în Brașov în fiecare vară o mulțime de vizitatori. Între aceștia, sînt mulți Români din țara noastră, cari stau acolo o lună — două, mulțumiți de traiul ce-l duc și încantați de locurile ce văd.

Numai mulțumită muncii necurmate a Brașovenilor, comerțului lor întins și industriilor de toată mîna, orașul lor a înaintat și a ajuns atât de bine că i se poate laude.

Numai hărniciei și cumpătării lor se datorește că niște oameni, cari cari duc un trai simplu au niște case ca palatele și n'au lipsă de nimic.

Acum se învederează încă odată mai mult că munca și cumpătarea aduc prosperitate și fericire.

Brașovul, încă din cele mai vechi timpuri, făcea un negoț însemnat cu Vechiul regat, cu mărfurile zise de brașovenie.

GRIG. TEODOSIU

S P O R T

Diviz. I. Vânători Munte - „Mica“

2 : 1 (2 : 0)

Cea mai slabă partidă din cariera Mice a fost aceea de Dum. 7 Octombrie contra Div. I. V. M.

Gazdele s'au comportat mizerabil, pierzând în acest match simpatia publicului. Lipsa de coeziune, ineficacitatea între linii, disciplina, au lipsit în genere.

Iată cauzele rușinoasei înfrângerii de Duminecă și când stai să te gândești... pentru cine?... pentru altul care oprește mingea cu mâna și flueră tot timpul după găini?...!

Jocul „la om“ practicat de Mica în matchul de dum. n'a plăcut de loc publicului local, cu toate că în orașele mari se obișnuiește... mai ales în fața unui adversar ca cel de Dum. nici nu puteai adopta o altă tactică decât aceea pe care au adoptato cu unele scăpări prea mari care au fost sancționate de altfel de către arbitru.

Matchul

Ca și celelalte a decurs normal, adică 90 minute.

În aceste 90 min. jucătorii Micei au fost dezorientați, fugeau pe teren parcă ar fi dat strechea în ei și dacă nu reușeau să dea 'n minge, dădeau în picioarele adversarilor. Așa

a făcut Aliman și Barci, Trifu, până și Haiduc abia în rep. Îl când s'au dat seama ce fac, au început jocul mai frumos reușind să domine pe militari, nemarcând din cauza excelenței forme arătate de apărarea adversă care a avut în Sublt. Angelescu cel mai bun om al zilei.

Nu trebuie să ne mire faptul că Mica a mâncat bătăe căci a intrat pe teren increzută, în timp ce militari au luptat cu orice risc pentru a smulge o victorie, oricum ar fi ea numai să fie. Și au reușit. Balonul e rotund. Vom învinge și noi la anul..

Formațiile:

Div. I. V. M.: Scelpinski; Angelescu, Vlad; Beldescu, Pasca, Dinulescu, Maxim, Scurtu, Moldoveanu, Ghilogu și Schuster.

Mica: Mocuța, Sturec, Zaslo, Mateș, Trifu, Haiduc, Barci II, Maier, Aliman, Bortoș, Teucean. (Balas III).

Goalurile au fost marcate de: Moldoveanu, Angelescu (11 m.) și Balas III.

S'au remarcat: Scelpinski, Angelescu, Moldoveanu și Maxim de la Vânători, iar de la Mica: Mocuța, Haiduc și Bortoș.

A arbitrat excelent Dl Colonel Pompei. Demetrescu

Revoluția lui Horia, Cloșca și Crisan

Continuare din pag. 3-a.

Căpitanul Cloșca îi întrebă: ce mai este nou prin comune? Ei răspunseră, că poporul este foarte necăjit, din cauză că au adus foarte mulți soldați pe capul lor, așa că trebuie să fugă de pe la casele lor. Auzind Cloșca aceste, zise injurând: „Acuș îi scoatem noi de aici și pe ei și îi alungăm la dracu“. În timpul acesta se apropiară de foc și ceialalți trei țărani.

Văzându-se acum toți 7 la oaltă se aruncară asupra căpitanilor, îi prinseră de gât și aruncară la pământ și îi legară.

În momentul acesta Horia scoase din traista sa un mănunchiul de hârtii pe cari le aruncă în foc. Acești 7 țărani după ce îi legară se retraseră cu ei la un staul de oi care era aci în apropiere, de unde trimiseră după soldați să vină să-i preia. Soldații sosiră nu peste mult timp și preluară pe aceia cari avură atâta autoritate în fața poporului român ca să-l răscoale spre a scutura jugul iobăgiei. În momentul prinderii Horia și Cloșca erau înarmați cu puști și lănci. Cloșca mai avea la el și două pistoale precum și 6 floreni.

Acei 7 țărani cari avură îndrăzneala să vândă pe binefăcătorii lor în schimbul arginților lui Iuda au fost: Nuțu Matieș, Ștefan Trifu, Ioan Matieș și un frate al său cu numele Gheorghe Matieș, Simion Neagu și fratele său, și Gheorghe Nicula, toți din comuna Răul Mare.

Preluați fiind de armată, fură aduși la Abrud unde îi așteptau o mulțime mare de popor: români și unguri.

Îndată ce apărură pe piața Abrudului un bătrân din mulțime Ioan Popa Hagî Crișănuț zise intristat: „Iată acum îl au în mâinile lor pe bietul Horia, și acum pot să-l mănânce viu“. La aceste cuvinte o ungueroaică cu numele Szappanosî Rebeca îi zise lui Crișănuț: „Mai bine mâncați-l voi pe Horia, că voi l-ați numit Craiu și i-ați zis așa“. Bătrânul Crișănuț mai zise: „Aveți grijă ungușilor, că acuși veți vedea voi ce veți păți pentru asta“. Pentru aceste cuvinte Crișănuț fu arestat de soldați.

În ziua următoare adevă în 1 Ianuarie 1785, ambii căpitanii fură transportați la Alba-Iulia, de o trupă de 70 de soldați secui.

Pe drum fură batjocoriți de către soldați, cari făcând o cunună mare de nuce, o puseră pe capul lui Horia strigând: „Așa-i trebuie regelui“.

În ziua de 2 Ianuarie Horia și Cloșca sosiră la Alba-Iulia, unde fură închisi în celule separate, și fiecare era păzit atât în celulă cât și afară de soldați.

În timpul acesta căpitanul Crisan umbra în hainele sale zdrențuite cutreerând comună de comună spre a se feri de a fi prins, — până în ziua de 30 Ianuarie 1785 când preotul Popa Moise din Cărpiniș, însoțit de încă 8 țărani, lăcomind la cei 300 de galbeni a împăratului îl prinseră în apropierea comunei Ponor, și-l predară în mâinile armatei, care îl escortă la Slatna și de aici la Alba-Iulia, unde fu închis iar într'o celulă.

Deodată cu Crisan, fu deținut și fiul său, cum și soția sa și servitorul său.

În chipul acesta fură prinși toți trei capii revoluției din anul 1784.

(Va urma)

CINEMA „ORIENT“ BRAD

Duminecă, 14 Oct.

SĂRUTUL

în fața oglinzii

piesă teatrală
de vestitul scriitor FODOR LASLON

În rolurile principale:
LUKACSPAUL, NANCICAROLL
și
GLORIA STUART

— La Hațeg, Duminică 1 Oct. a avut loc solemnitatea deschiderii Școlii Superioare de Comerț „I. Brăteanu“. Au vorbit d-nii: protopop Ciocan și dr. G. Făcăoaru, dir. școlii.

— La Sibiu, în prezența M. S. Regelui, Mitropolitului Ardealului și ministrului instr. dr. Angelescu, în 6 Oct., s'a pus piatra fundamentală la noul local al școlii normale „Andrei Șaguna“.

— A nins în Italia. Ziarele aduc știrea că în Italia, regiunea Adigelui de sus, au căzut mari cantități de zăpadă.

O rugăminte

Avem un număr destul de mare abonați cari nu ne-au achitat neînsemnata sumă de 80 lei, nici pe anul 1933. Primesc gazeta regulat, dar fără să se gândească câte cheltueli și muncă necesită scoaterea unei ziar; fie el scos chiar în cele mai modeste condițiuni.

În repetate rânduri am rugat pe abonații restanțieri să nu-și uite cu totul de noi. Cei mai mulți au răspuns apelului nostru; dar mai sunt încă destui ce mulți cari ne-au dat cu talul uitări.

Pe aceștia îi rugăm să ne achite abonamentul, cel puțin pe anul 1933.

REDACTIA

Imprumutul intern

Sub conducerea d. ministru al finanțelor Victor Slăvescu, a avut loc, în 8 Oct. c., o consfătuire a comisiei pentru pregătirea împrumutului intern.

S'a stabilit următoarele condițiuni: cursul de emisiune va fi de 88 la sută, adică titlu de 1000 lei va fi plătit cu 880, iar amortizarea se va face cu 120%. Dobânda va fi de 4.50%.

Pe toată durata împrumutului intern, vor fi următoarele câștiguri: 40 premii de câte trei milioane, 160 de câte 250 mii lei; 1060 premii de câte 100.000 lei.

Creditorii se vor bucura și de alte avantaje: garanția în aur, scutire de impozite, etc.

Știri de tot felul

— BRAD. — D. Ing. Anghel Radu, fiul canoscutului cărturar sârăndean d. dr. I. Radu, își va celebra cununia religioasă, cu dra Adalgiza colonel Drăghici, din Focșant, Duminică 14 Oct. c., în noua biserică ortodoxă din Brad. Nași vor fi doamna și domnul ing. I. Gigurtu, dir. gen. al soc. „Mica“.

— D-ra Valeria Șortan, inv. în Blăjeni și-a serbat cununia religioasă cu dl Ștefan Corpadea, teolog, Duminică 7 Oct.

— Ziarul Epoca a fost confiscat Joi și Vineri.

— Linia Mărășești-Panciu va fi redată circulației. Dela 12 luna c., vor circula două trenuri mixte.

— D. Titulescu a sosit în țară. După audiența avută la Palat, domniasa a avut mai multe întrevederi cu fruntașii vieții noastre politice.

— În 16 Oct. c. este aniversarea zilei nașterii M. S. Regelui.

Membrii guvernului vor fi invitați, în acea zi, la dejun.

— În urma tragerilor, executate de artileria de munte, în ținutul comunei Valea-Brad, câteva obuze nu s'au spart, și fiind găsite, la câteva zile, de copii cari pășteau vitele pe câmp, i-au dat foc. Obuzele au explodat omorând pe copilul Nicula Nicolae în vârstă de 12, iar două fetițe, cari erau mai în apropierea focului, au fost grav rănite.

— Batalionul 5 Vânători de Munte, care se află în regiunea noastră, cu ocazia manevrelor, au depus, Duminică 7 Oct., o superbă cunună de flori pe mormântul eroului ce odihnește la Tebea: Avram Iancu.

Manevrele regale

Planul manevrelor regale, întocmit de marele stat major, a fost aprobat de M. S. Regele. Manevrelor se vor desfășura în regiunea Sibiu-Blaj, Alba-Iulia, Deva, în centrul la Alba-Iulia, unde va fi instalată direcția lor și pe care o va avea d. general Samsonovici, cu d. general Cartianu, ca șef de stat major.

Au fost desemnați deasemenea comandanții celor două partide, cari se vor schimba zilnic, precum și comandanții unităților componente ale partidelor.

La manevre va asista și d. Gh. Tătărescu, președinte al consiliului și ministru al armamentului.

D. general Rezeanu, secretarul general al ministerului apărării naționale, a plecat Marți pe câmpul manevrelor.